

Höskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-20 30 00
www.hkr.se

EXAMENSARBETE

Våren 2012

Läroarutbildningen

“Jag har mens.”

En studie i varför elever inte deltar i simundervisningen.

Författare
Elin Pettersson
Helena Simonsson

Handledare
Eduardo Naranjo

www.hkr.se

”Jag har mens.”

En studie i varför elever inte deltar i simundervisningen.

Abstract

Syftet med studien var att lyfta fram några problem med simundervisningen eftersom vissa elever vägrar att delta i undervisningen. Observationer gjorda under tidigare VFU-perioder samt erfarenheter under den egna skolgången har gjort författarna medvetna om problemet. Författarnas hypotes när de startade studien var att särundervisning skulle få fler elever att vilja delta i simundervisningen. Intervjuer genomfördes på en högstadieskola i Skåne med elva elever med ca 50 % frånvaro från simundervisningen och en lärare. Huvudresultatet av studien visar att eleverna på skolan som undersökts uppger de verkliga skälen för att inte delta på simlektionerna till läraren och deras frånvaro verkar inte ha påverkat deras betyg. Dessutom uttrycker flickorna en osäkerhets- och otrygghetskänsla inför situationen att vistas i simhallen enbart iförda badkläder inför pojkarna i klassen. Tidigare forskning visar dessutom att under puberteten växer flickorna ifrån idealbilden av kvinnans kropp medan pojkarna växer emot idealbilden av en mans kropp, vilket kan resultera i ängslan hos framför allt flickorna. Eftersom simning är ett obligatoriskt moment i ämnet idrott och hälsa är det viktigt att kunna erbjuda en bra undervisning i momentet samtidigt som alla som jobbar inom skolan är ålagda att skapa en trygg arbetsmiljö för eleverna.

Ämnesord: simundervisning, särundervisning, simning, obligatoriskt, genus, otrygghet.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1. Syfte	7
1.2. Hypotes	7
1.3. Avgränsningar i studien	7
2. Litteraturgenomgång	8
2.1. Simidrotten genom historien	8
2.2. Varför är det viktigt att kunna simma?	8
2.3. Vad säger läroplanerna?.....	10
2.3.1. Läroplan för grundskolan 1969 (Lgr 69)	10
2.3.2. Läroplan för grundskolan 1980 (Lgr 80)	11
2.3.3. Läroplan för grundskolan 1994 (Lpo 94).....	11
2.3.4. Läroplan för grundskolan förskoleklassen och fritidshemmet 2011	12
2.4. Muslimer och simning i skolan	13
2.5. Skönheten och body-buildaren.....	13
2.6. Identitet	15
2.7. KASAM och kontrollocus	16
2.8. Motivation	17
3. Metod	17
3.1. Pilotstudie.....	17
3.2. Intervjustudie.....	17
3.3. Tillvägagångssätt vid insamling av det empiriska materialet	18
3.4. Tillvägagångssätt vid bearbetning av det empiriska materialet	19
3.5. De forskningsetiska principerna	19
3.5.1. Informationskravet.....	19
3.5.2. Samtyckeskravet.....	19
3.5.3. Konfidentialitetskravet.....	20
3.5.4. Nyttjandekravet	20
3.6. Reliabilitet och validitet.....	20
4. Resultat	21
4.1. Skäl för att inte delta.....	21
4.2. Betygens roll	22
4.3. Trygghet	22
5. Diskussion	24
5.1. Resultatdiskussion	24
5.1.1. Skäl för att inte delta.....	24
5.1.2. Betygens roll.....	25
5.1.3. Trygghet	26
5.2. Metoddiskussion.....	28
5.2.1. Litteraturgenomgången	28
5.2.2. Intervjustudie och pilotundersökning	28
5.2.3. Insamlingen av materialet	29
5.2.4. Etikdiskussion.....	29
5.3. Betydelsen för yrkesrollen	30

6. Sammanfattning	31
Referenslista.....	33
Bilaga 1	36
Bilaga 2.....	38

1. Inledning

I dagens samhälle debatteras det het kring skolan och hur vi kan förbättra den för att kunna öka elevernas kunskaper och därmed även deras betyg för att kunna säkra Sveriges framtid. Den stora frågan är hur gör vi detta? Sedan 1999 har Ingegerd Ericsson (2012) utfört det så kallade Bunkeflo projektet i södra Malmö. Hon har följt alla elever som började i årskurs ett och två på Ängslättsskolan i Bunkeflostrand 1999. Eleverna har haft fysisk aktivitet dagligen på schemat under sina nio år i grundskolan. Ericssons resultat visar på att framför allt pojkarnas betyg förbättrades genom daglig fysisk aktivitet, 96 % jämfört med 84 % i övriga landet klarade av att få gymnasiebehörighet. Framför allt förbättrades deras betyg i svenska, matematik och engelska vilket enligt debatten i media anses vara de viktigaste ämnena, de är dessutom skolans kärnämnen. Eftersom resultaten från Ericssons studie klart visar att fysisk aktivitet främjar betygen är det kanske dags att ta frågan om fler schemalagda timmar för idrott och hälsa på allvar?

Som framtida idrottslärare vill vi kunna erbjuda våra elever en positiv upplevelse av fysisk aktivitet och inviga dem i den magiska värld som vi själva som fysiskt aktiva åtnjuter. För att göra detta måste elevernas erfarenheter av ämnet idrott och hälsa vara positiva vilket i vår värld betyder att vi måste skapa trygghet i både elevgruppen och vårt upplägg av ämnet. Vi är till och med ålagda av regeringen att göra detta enligt skollagen: ” utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.” (Skollagen, 2010, kap. 5, 3§). Vi har under våra VFU-perioder observerat ett problem under idrottslektionerna som kan betyda en brist i trygghet för eleverna, simundervisningen. Varje simlektion som vi har observerat och undervisat har en stor mängd elever som återkommande inte deltagit. De kommer med olika skäl till varför de inte deltar men den gemensamma nämnaren är att de inte deltar i någon simlektion överhuvudtaget, även om de deltar i den övriga idrottsundervisningen. Ett fenomen som en av författarna även har kunnat observera finns i Storbritannien. Under föregående VFU-period befann sig en av författarna på en skola i norra London (motsvarande högstadiet) och fick där chansen att både observera simundervisning samt intervjua handledaren om fenomenet. Handledaren pekar på samma problem, det finns en grupp elever som inte vill delta på simundervisningen och kommer med diverse ursäkter till varför de inte har kläder med sig. Enligt oss visar detta på att det problem som vi kunnat observera i Sverige även finns i andra länder.

Eftersom vi vill kunna erbjuda eleverna positiva erfarenheter och en god utbildning vill vi veta hur vi kan lösa detta problem. För att kunna lösa ett problem måste man veta varför

problemet finns för att kunna finna effektiva lösningar. Därför kommer denna uppsats att behandla och lyfta några problem med simundervisningen i skolan.

Vi är framtida idrottslärare med yrkesstolthet och viljan att se varje elev. Vi vill kunna ge dem en bra start i livet vilket i dagens samhälle betyder bra betyg och vi vill kunna ge dem trygghet i sin skolvardag.

1.1. Syfte

Syfte med denna uppsats är att lyfta fram några problem med simundervisningen eftersom vissa elever vägrar att delta i undervisningen. Frågeställningarna är följande:

1. Vilka skäl uppger eleven till läraren för att inte delta?
2. Vilka är de egentliga skälen för att inte delta?
3. Hur påverkar detta elevens betyg i ämnet idrott och hälsa?

1.2. Hypotes

Utefter det som vi har observerat under våra VFU-perioder och efter egna erfarenheter under skoltiden är vår hypotes att särundervisning, d.v.s. könssegregerad undervisning, hade varit bättre när det gäller simning samt att vi tror att detta får fler elever att delta i simundervisningen. Denna hypotes stöds av en intervju som en av författarna gjorde med sin handledare under föregående VFU-period. Denna handledare som arbetar på en skola i norra London har valt att ha särundervisning i simningen vilket hon upplever har hjälpt eleverna, framför allt flickorna, att känna sig mer trygga i simhallen och situationen över huvudtaget. Det är utifrån denna hypotes vi kommer att diskutera vårt resultat.

1.3. Avgränsningar i studien

I denna studie har vi valt att enbart fokusera på frågorna varför eleverna inte deltar i simundervisningen samt vilka konsekvenser deras icke deltagande har på betyget även om det finns fler intressanta frågor i sammanhanget. En annan avgränsning är att vi enbart valde att utföra studien på en skola då det skulle ha varit ointressant för studiens syfte att jämföra resultaten mellan flera skolor eftersom syftet handlar om att lyft olika problem med simundervisningen. Vårt mål med denna uppsats är att skapa en insikt i frågan samt starta en diskussion kring olika problem med simundervisningen.

2. Litteraturgenomgång

Litteraturgenomgången kommer att hantera litteratur kring simningen och dess historia, både allmän och i skolan, samt även lyfta vad forskningen har att säga kring genus. Begrepp som identitet, KASAM, kontrollocus och motivation kommer också att gås igenom.

2.1. Simidrotten genom historien

Simning som idrott är känd från antika skrifter som går tillbaka till två-tre årtusenden före Kristus och anses därför vara en av de äldsta idrotterna. Simningen skildrades genom skulpturer och målningar i sagor och berättelser i antikens Grekland och övriga länder såsom i framställningarna av de grekiska och anglosachsiska sagohjältarna Odysseus och Beowulfs utomordentliga bedrifter som simmare.

Den moderna simidrotten kom till Sverige redan i slutet av 1700-talet tack vare Jöns Svanberg som 1796 stiftade Uppsala Simsällskap. Svanberg blev inte imponerad av det hundsim som några ryska krigsfångar visade upp utan det fick honom att redan som 17-åring att börja lära ut simkonsten. Det var bara män som fick lära sig att simma och detta gällde ända fram till en bit in på 1900-talet. Det ansågs att den fysiskt påfrestande och svettiga idrotten inte var något för kvinnor. De alltför våldsamma övningarna skulle riskera att göra dem till åtlöje och vara förödande för deras charm.

Den tävlingsmässigt utövade nutida simidrotten bedrevs redan vid mitten av 1850-talet och härstammar från England. År 1882 arrangerades den första kända regelrätta tävlingen i simning i Sverige och den anordnades av Stockholms Simsällskap. Svenska Livräddningssällskapet grundades år 1898 i Stockholm och det Svenska Simförbundet bildades 1904. Under de första decennierna av 1900-talet gick svensk simidrott framåt med stora steg och var åren strax före och närmast efter första världskriget ledande i Europa (Kihlberg, 1983; Alm, 2004).

2.2. Varför är det viktigt att kunna simma?

I Sverige har vi aldrig särskilt långt till vatten, därför är det livsviktigt att elever får vattenkunskap vilket bl.a. innebär att de vet hur vattnet beter sig för att kunna njuta av närheten till det. Vattenkunskap handlar om mer än att bara kunna simma det är en garanti för att eleverna ska känna sig trygga och säkra i och kring vatten. Undervisning i simning började

redan år 1760 för sjöofficerare och under det kommande seklet införde fler militärutbildningar simning på schemat. När Svenska Livräddningssällskapet bildades vid slutet av 1800-talet omkom det drygt 1100 personer i Sverige varje år genom drunkning och nära 250 av dem som förolyckades var barn under tio år. År 1899 genomfördes en utredning för att kartlägga simkunnigheten bland skolungdomarna i Sverige. Undersökningen visade att enbart 12 % kunde simma och majoriteten var pojkar. Mot denna bakgrund började Svenska Livräddningssällskapet utbilda simlärare och få till stånd simskolor över hela Sverige. I folkskolans lägre klasser började man genomdriva övningar i torrsim och 1911 rapporterades det från Västerås att de infört den första obligatoriska simundervisningen för stadens folkskolebarn. Torrsimning blev obligatorisk i alla folkskolor år 1920 där gymnastik utövades och en grund för detta var 1919 års undervisningsplan för landets folkskolor. Under 1940-talet sjönk antalet omkomna till cirka 500 per år, detta p.g.a. en kraftig satsning på den allmänna simkunnigheten. Minskningen av drunkningsolyckor har sedan fortsatt och 2011 drunknade enbart nittiofem personer, varav nio stycken var barn och ungdomar under nitton år. Det är Svenska Livräddningssällskapets mål att sänka antalet drunknade per år till noll (Svenska Livräddningssällskapet, 2012).

Enligt en rapport från 2004 som Skolverket har gjort där de skulle undersöka simkunnigheten hos samtliga elever i årskurs fem i samtliga kommuner i Sverige uppges det att den tredje vanligaste dödsorsaken bland barn och unga är drunkning samt att drunkningsolyckorna sker under alla årstider, såväl inomhus som utomhus. Simundervisning i Sverige bör vara varje elevs rätt att få och varje elev bör få möjlighet att lära sig simma, detta framgår av kursplanen Lpo 94 för ämnet idrott och hälsa i grundskolan. Det är kommunerna och huvudmännen för det offentliga skolväsendet som ansvarar för att kursplanen följs och för att alla elever ges förutsättningar för att nå upp till målen. När det gäller grundskolans kursplan från 1994, Lpo 94, för ämnet idrott och hälsa framgår det att när eleverna går ut det femte skolåret skall de kunna simma och hantera nödsituationer vid vattnet. Enligt Skolverkets rapport fanns det ingen nationell fastställd definition av vad simkunnighet är och på skolorna förekom olika variationer. Den vanligaste definitionen på att kunna simma, både i kommunala och fristående skolor, var samma som överensstämmer med Svenska Livräddningssällskapets bestämning och den lyder: ”Simkunnig är den som kan falla i på djupt vatten, få huvudet under och efter att åter ha tagit sig upp till ytan simma 200 meter i en följd, varav 50 meter på rygg”. År 2006 fick Skolverket i uppdrag av regeringen att skärpa kraven för skolornas simundervisning p.g.a. rapportens konstaterande om skolornas olika definitioner av simkunnighet. Syftet med de skärpta kraven är att alla elever i årskurs fem ska

lära sig att simma samt att kunna hantera en nödsituation vid vatten. Definitionen och målet för simkunnighet för samtliga elever är nu samma som Svenska Livräddningssällskapet. För att kunna uppnå målet behövs regelbunden övning och på det sättet säkerställs det att eleverna får fortlöpande simundervisning. Även för årskurs nio förtydligades målet genom tillägget att kunna hantera nödsituationer i och vid vatten. Under 2010 gjorde Skolverket en uppföljning av simkunnigheten i årskurs fem. Undersökningen gjordes genom att skicka ut enkäter till idrottslärare på 3561 kommunala respektive fristående skolor och resultatet visade att 7800 elever inte uppnådde målen enligt kursplanen i idrott och hälsa för årskurs fem. De främsta orsakerna till att eleverna inte uppnår målet anges vara rädsla för vatten och kulturella anledningar. För de delar av befolkningen som lever med en annan kulturell eller etnisk bakgrund än svensk, och därmed kanske också har bristande simkunnighet, är detta viktigt att uppmärksamma. Både för den obligatoriska skolans undervisning och samhällets skull. Ursprung och bakgrund får inte bli orsaken till att drunkningsantalet ökar igen i Sverige (Skolverket, 2004, 2006, 2010; Kraepelien-Strid, 2007; Svenska Livräddningssällskapet, 2012).

2.3. Vad säger läroplanerna?

Sedan år 1969 har ämnet idrott bytt namn tre gånger. Först kallades ämnet för gymnastik i Lgr 69. År 1980 när nästa läroplan, Lgr 80, kom bytte ämnet namn till idrott. För att skapa förändring inför Lpo 94 bytte ämnet namn till idrott och hälsa. Även i den nya kursplanen Lgr 11 heter ämnet idrott och hälsa. I de fyra olika kursplanerna tas simundervisning upp som innehåll i undervisningen.

2.3.1. Läroplan för grundskolan 1969 (Lgr 69)

I läroplanen för grundskolan Lgr 69 stod det att planeringen skulle avse all verksamhet under läsåret, såväl de enskilda lektionerna under inomhus- och utomhusperioderna som friluftsverksamheten. Inomhusperioderna skulle omfatta gymnastik, lek, dans, bollspel och där som det var möjligt, simning. Under friluftsverksamheten skulle det huvudsakligen förekomma terränglekar, orientering, simning, skid- och skridskoåkning (Lgr 69).

I målen för idrott stod det att undervisningen i gymnastik skulle tillfredställa elevernas behov av kroppsrörelse och medverka till deras allsidiga och harmoniska utveckling. I lågstadiet när det gällde simning skulle undervisningen ge vattenvana genom olika övningar

och eleverna skulle göra simkunnighetsprov för årskurs tre, där kravet var 25 meter på grunt vatten. I mellanstadiet skulle eleverna få elementär simundervisning och de skulle göra simkunnighetsprov, sträckan för simkunnighetsprovet ökade i och med stigande årskurs. I högstadiet skulle undervisning innehålla olika simsätt och livräddning samt att eleverna även i denna årskurs skulle göra simkunnighetsprovet (Lgr 69).

2.3.2. Läroplan för grundskolan 1980 (Lgr 80)

I läroplanen för grundskolan Lgr 80 stod det att undervisningen skulle medverka till elevernas fysiska, psykiska och sociala utveckling samt syfta till att skapa förståelse och bestående intresse för regelbunden kroppsrörelse som ett medel till hälsa och välbefinnande (Lgr 80).

I lågstadiet skulle simundervisningen ge vattenvana genom olika övningar och lekar i vattnet. Eleverna skulle kunna simma både bröst- och ryggsim, de skulle få badvett och båtrett samt göra simkunnighetsprovet och de skulle få livräddningsövningar. På mellanstadiet skulle eleverna få övningar för att utveckla sin simförmåga samt för att träna fler simsätt, dykning, konstgjord andning och klädsim. Eleverna skulle även göra simkunnighetsprovet. Progressionen för de äldre eleverna på högstadiet blev vattnets och kylans inverkan på kroppen, behandling av drunknande, säkerhetsåtgärder i samband vattensport samt simkunnighets- och livräddningsprov (Lgr 80). I denna kursplan stod ingenting om hur långt eleverna skulle simma utan tolkningen gjordes av läraren.

2.3.3. Läroplan för grundskolan 1994 (Lpo 94)

I läroplanen för grundskolan Lpo 94 står det att ämnets karaktär och uppbyggnad skall stå för en helhetssyn på människan, d.v.s. att kropp, känslor, intellekt och tankar är beroende av varandra och kan på så sätt medverka till att elevens kroppsuppfattning utvecklas. Tillsammans med kunskap om de avarter och trender som är knutna till vår tids kroppsövningskultur ger ämnet möjligheter att bl.a. utifrån ett jämställdhetsperspektiv ifrågasätta de idealbilder som sprids via olika medier. Samt att ämnets kärna är idrott, lek och allsidiga rörelser utformade så att alla oavsett fysiska eller andra förutsättningar ska kunna delta, erhålla upplevelser och erfarenheter samt utvecklas på sina egna villkor (Lpo 94, 1994).

År 2007 reviderade skolverket kursplanen för simundervisningen eftersom det hade konstaterat att skolorna i Sverige hade olika definitioner av simkunnighet. Syftet med de

skärpta kraven var att alla elever i årskurs fem ska lära sig att simma samt kunna hantera en nödsituation vid vatten (Skolverket, 2010).

Mål att sträva mot: skolan skall i sin undervisning i idrott och hälsa sträva efter att eleven:

- utvecklar kunskaper om och beredskap för handlande i nöd- och katastrofsituationer både på land, i och vid vatten.
- utvecklar sin fysiska, psykiska och sociala förmåga samt utvecklar en positiv självbild,

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det femte skolåret när det gäller simning är:

- ha god vattenvana, vara trygg i vatten, kunna simma 200 meter, varav 50 meter på rygg, och hantera nödsituationer vid vatten,
- ha grundläggande kunskaper om bad-, båt- och isvett,

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret, eleven skall:

- kunna hantera nödsituationer i och vid vatten (Lpo 94, s 24 1994).

2.3.4. Läroplan för grundskolan förskoleklassen och fritidshemmet 2011

I den nya kursplanen för idrott och hälsa står det att genom undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att förebygga risker vid fysisk aktivitet samt hantera nödsituationer på land och i vatten (Lgr 11).

I det centrala innehållet står det att eleverna i årskurs ett till tre, när det gäller simning, skall kunna flyta, balansera och simma i mag- och ryggläge. Detta skall de utveckla genom lekar och rörelse i vattnet. När det gäller årskurs fyra till sex skall eleverna kunna simma bröst- och ryggsim samt att de genom friluftslivet skall kunna badvett och säkerhet vid vatten vintertid och kunna hantera nödsituationer vid vatten med hjälpredskap. För årskurs sju till nio står det att eleverna skall kunna simma olika simsätt både vad det gäller i mag- och ryggläge, vidare under rubriken friluftsliv och utevistelse står det att eleverna skall kunna badvett och säkerhet vid vatten vintertid samt hantering av nödsituationer i och vid vatten med alternativa hjälpredskap, enligt principen för förlängda armen.

Kunskapskraven för betyg E till A i simning i slutet av årskurs sex är att eleven skall kunna simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge. Dessutom skall eleven även kunna hantera nödsituationer vid vatten med hjälpredskap under olika årstider. Kunskapskraven för betyg E till A i slutet av årskurs nio är samma som årskurs sex, utöver detta skall eleverna när de

slutar årskurs nio kunna hantera nödsituationer vid vatten med alternativa hjälpredskap under olika årstider.

2.4. Muslimer och simning i skolan

De islamiska anständighetsreglerna, som t.ex. att flickor ska bära den bästa klädseln vilket innebär att kläderna ska täcka hela kroppen, kan försvåra vissa situationer inom det svenska samhället. I svenska grundskolor ingår idrott som ett obligatoriskt moment och framför allt simningen kan ställa till med problem för flickorna eftersom muslimska föräldrar kan reagera starkt mot att deras döttrar ska vara halvnakna i en könsblandad simundervisning. Det förekommer att muslimska flickor vägrar delta i simundervisningen p.g.a. att deras föräldrar inte vill att de skall delta vilket kan ställa till med stora problem för idrottsläraren eftersom simundervisningen är ett obligatoriskt moment i idrott och hälsa. Det kan även väcka dilemman för flickorna eftersom det anses att en muslimsk flicka begår en synd när hon tittar på halvnakna kroppar, att tvinga dem att närvara kan vara nästan lika illa som att tvinga henne att delta. De flesta föräldrarna tillåter sina döttrar att vara med på simundervisningen om de får ha T-shirt och ett par långa shorts på sig eller om de kommer överens med idrottsläraren att ha särundervisning. Även för pojkarna kan det uppstå problem när det gäller simundervisningen. Åtskilliga muslimska föräldrar protesterar mot att deras söner måste se på flickor i alltför utmanande kläder på grund av att man anser att pojkar inte bör göra det (Otterbeck, J., 2000).

2.5. Skönheten och body-buildaren

Genom hela sin uppväxt formar barnet sin bild av omvärlden och i puberteten börjar hon söka sin egen identitet i den omvärlden, detta är det vi kallar socialisation. Socialisationen är en nödvändig del av livet där barnet växer in i vuxenvärlden och blir en del av den. En naturlig del av detta är att hitta sin manliga respektive kvinnliga roll i vår interaktion med andra människor. Detta sker både under tidig barndom men mest tydlig är den under puberteten. Ungdomarna formar sina identiteter till stor del efter vad som förväntas av dem av samhället. När det gäller den manliga och kvinnliga rollen är det fortfarande de stereotypa rollerna som lever kvar och internaliseras av ungdomarna. Detta gäller inte bara beteenden, d.v.s. att bete sig så som samhället förväntar sig att man ska bete sig enligt det manliga och kvinnliga, det gäller även internaliseringen av den manliga och kvinnliga ideal kroppen (Giddens, 2003).

Klomsten, Marsh och Skaalvik (2005) utförde en studie i Norge som visade på att flickor strävar efter en smal, slank men vältränad kropp med vackra bröst, fast rumpa samt med ett sexigt och vackert ansikte, idealbilden av den västerländska kvinnan. Pojkar däremot strävar efter en vältränad och stark kropp med väldefinierade muskler på överarmarna, axlarna, bröstet och mage, idealbilden av en västerländsk man. Klomsten, Marsh och Skaalvik (2005) kunde även slå fast att både flickor och pojkar ansåg att det var viktigare för pojkar att prestera bra i sporter än flickor, vilket kan bero på att sport traditionellt är männens domän. Detta gör även att flickor och pojkar deltar i olika sporter p.g.a. sitt kön. Flickorna dras mer åt dans och aerobics medan pojkar dras mer åt fotboll och hockey, p.g.a. att de anses traditionellt vara mer eller mindre manliga eller kvinnliga sporter. En anledning att flickorna dras åt de traditionella kvinnliga sporterna menar Klomsten, Marsh och Skaalvik har att göra med att flickor och kvinnor traditionellt sett ser sina kroppar som ett objekt att behaga andra med. Detta beteende borde även spegla sig i idrottsundervisningen i skolan. Med andra ord återskapar vi de stereotypa rollerna och den traditionella synen på vad som är manligt och kvinnligt.

Att flickor och kvinnor har ångest och oro över sina kroppar, vilket bottnar i deras kroppsuppfattning, är en välaccepterad sanning i dagens samhälle. Sociokulturella influenser som gruppinflyttande, gruppsyck och medier anses ha en stor roll i detta problem. Att ätstörningar och andra hälsoproblem kan utvecklas från denna ångest och oro är även det en välaccepterad sanning idag. Hur långt ner i åldrarna denna kroppsuppfattningsoro går har Dohnt och Tiggermann (2006) undersökt. I sin studie fann de att flickor i fem till åtta års ålder var medvetna om hur deras kropp såg ut, en medvetenhet som var någorlunda liten bland femåringarna men som hos sexåringarna till åttaåringarna fanns etablerad i lika hög grad som hos tonåringar. Hela 42 % av flickorna ville vara smalare, 36 % var medvetna om att viktökning berodde på ätandet och otroliga 43 % menade att de skulle kunna tänka sig att banta om de gick upp i vikt. Dohnt och Tiggermann ansåg att detta berodde på samma sociokulturella influenser som hos tonåringar och vuxna kvinnor, dock tror författarna att gruppinflyttande har mer betydelse för de unga flickorna än vad t.ex. media har.

Men hur är det med pojkarna? Upplever de samma oro över sina kroppar? Pratar de om sina kroppar och idealkroppen på samma sätt som flickor sägs göra? Hargreaves och Tiggermann (2006) utförde en studie angående pojkars kroppsuppfattning. Majoriteten av pojkarna uppgav att de ville vara mer muskulösa vilket de hävdade hade att göra med att det var bättre för sport och att utföra sporter än att de hade att göra med utseendemässiga orsaker. Det handlade även om att få mer respekt från killgänget och för att kunna imponera på flickor.

Dock uppger inte pojkarna att de var oroliga över hur sina kroppar ser ut. De menade att deras kroppar fortfarande utvecklades och växte vilket gör att de går emot att bli större och mer muskulösa d.v.s. att de utvecklas mot idealbilden. Flickorna däremot går från att vara idealbilden (smala och slanka) till mer kurvor och former vilket inte stämmer in med idealbilden som de strävar emot. Hargreaves och Tiggermann (2006) samt Ricciardelli, McCabe och Ridge (2006) uppger att pojkarna ogärna pratade om sina kroppar utanför sportkontexten. Pojkarna menade att de inte hade några problem med hur deras kroppar såg ut men att de gärna skulle vilja vara mer muskulösa p.g.a. att det skulle hjälpa dem med deras sportande och idrottande, vilket Hargreaves och Tiggermann (2006) menade har att göra med att det finns ett socialt tabu för pojkar och män att prata om sina kroppar och sin kroppsuppfattning. Ricciardelli, McCabe och Ridge (2006) menar att orsaken till att det blir socialt accepterat för pojkar och män att prata om sina kroppar och sin kroppsuppfattning när de talar om sport och att vara fysiskt aktiv är för att sporten ger pojkarna och männen en scen att framföra tankarna på. Fokus ligger på funktionaliteten av kroppen och inte på utseendet, att vilja ha större muskler för att man vill kunna utföra en sport bättre är socialt acceptabelt. Dessutom kan pojkarna och männen jämföra sig och tävla genom sporter vilket författarna menar gör att pojkarna och männen känner sig bekvämare och mer nöjda med sin kropp vilket ger en mer positiv kroppsuppfattning. En av Ricciardelli, McCabe och Ridges (2006) slutsatser är att även pojkar är ivriga att få prata om sin kroppsuppfattning men att de enbart vill göra det inom kontexten av sport och fysisk aktivitet d.v.s. att de vill hålla sig inom den manliga rollen som handlar om att kroppen är ett funktionellt verktyg och inget objekt att behaga andra med.

Sammanfattningsvis, pojkar och flickors kroppsuppfattning kan man se att båda könen tänker på hur deras kroppar ser ut men det är enbart flickorna som kan prata om sin kroppsuppfattning och fortfarande hålla sig inom vad som är socialt accepterat.

2.6. Identitet

Att vi till stora delar skapar och formar vår identitet under tonårstiden är ett välkänt faktum i dagens samhälle. En individs identitet består av två delar, den personliga identiteten och den sociala identiteten. Den personliga identiteten består av individens jagbild och självkänsla. Den sociala identiteten härrör från de grupper individen tillhör eller anser sig tillhöra. Har gruppen hög status får även individen det, d.v.s. att en del av identiteten bestäms utifrån grupperna individen tillhör och genom sin sociala identitet kan individen höja sin självkänsla.

Självkänslan är hur individen värderar och uppfattar sig själv d.v.s. individens attityd till sig själv. Självkänslan utvecklas under barndomen och är därför en fundamental del av jaget. Vår självkänsla består av två delar: bassjälvkänslan och prestationssjälvkänsla. Bassjälvkänslan handlar om individens självvärde på en grundläggande nivå medan prestationssjälvkänslan handlar om individens känsla att vara kompetens och accepterad. Prestationssjälvkänslan kan vi koppla ihop med det situationsspecifika självförtroendet. Självförtroende är individens självuppfattning av sin kapacitet, kompetens och förmåga. Det situationsspecifika självförtroendet handlar om individens självuppfattning av sin kapacitet, kompetens och förmåga i en specifik situation, vilket kan påverka prestationssjälvkänslan (Hassmén, Hassmén & Plate, 2003).

2.7. KASAM och kontrollocus

KASAM är en teori som formades av Antonovsky och är ett salutogenetiskt synsätt på olika situationer i livet som t.ex. stress. KASAM betyder känsla av sammanhang och är en global inställning hos en individ som uttrycker i vilken utsträckning individen känner tillit till följande tre begrepp: begriplighet, hanterbarhet samt meningsfullhet. Med begriplighet menas att inre och yttre stimuli är strukturerade, förutsägbara och begripliga. Hanterbarhet betyder att de resurser som krävs för att möta kraven finns till handa. Med meningsfullhet menas att kraven är utmaningar och därför värda investering och engagemang. Om individen känner att en situation är begriplig, hanterbar och meningsfull har denne individ lättare för att förstå situationen och därmed även hantera den bättre.

Till KASAM kan vi även koppla begreppet kontrollocus. Kontrollocus har att göra med hur individen känner att den har kontroll över situationen. Denna kontroll kan antingen upplevas som yttre eller inre. Yttre kontroll handlar om att individen känner att kontrollen styrs utifrån av t.ex. ödet, tur/ otur, chanser, inflytelserika medmänniskor, okontrollerbara krafter. Ett eventuellt fel ligger utanför dem själva och därför bortom deras kontroll. Inre kontroll däremot handlar om kontrollen kommer inifrån individen själv. Individens liv styrs av den egna förmågan, handlingar och ansträngningar. De har själva kontroll över sina belöningar i livet och ett eventuellt fel finns hos dem och de har möjlighet att kontrollera och hantera det (Hassmén, Hassmén & Plate, 2003).

2.8. Motivation

För att vilja delta eller utföra något krävs motivation för att göra det. Motivation är de inre eller yttre krafter som initierar, ger energi åt, styr samt upprätthåller ett beteende. Det finns två former av motivation, inre och yttre. Yttre motivation styrs av yttre belöningar eller bestraffningar och drivande känslor i denna motivationsform är skuld-känslor samt känslan att vilja ingå i en gemenskap. Inre motivation däremot styrs av inre känslor och en inre vilja att behålla beteendet. Drivande känslor här är viljan att utvecklas, lära sig samt att vilja uppnå eller skapa något. Motivation existerar på tre olika nivåer: situationsnivån, kontextuellnivån samt globalnivån. Situationsnivån handlar om motivationen individen känner i en situation där den är engagerad i en aktivitet, t.ex. motivationen individen känner för själva uppgiften han/hon utför i simbassängen. Kontextuellnivån handlar om den motivation som individen känner för en specifik aktivitet, t.ex. motivationen för att simma eller för att delta i idrottslektionerna. Den globalnivån handlar om individens generella inställning att ha en viss typ av motivation i interaktionen med omgivningen, t.ex. individen motivation till att gå till skolan eller motivationen för att idrotta (Hassmén, Hassmén & Plate, 2003).

3. Metod

Under metodkapitlet kommer studiens metod samt de val som gjorts under arbetets gång att beskrivas. Detta kapitel kommer senare att diskuteras under kapitel 5.2 Metoddiskussion.

3.1. Pilotstudie

Vi utförde en pilotstudie där två elever i åldern 13-14 år deltog. Deltagarna blev intervjuade med hjälp av den intervjuguide (bilaga 2) som vi sammanställt samt att deltagarna efter intervjun fick tillfälle att kommentera frågorna samt intervjun i sig. Deras utlåtande var att frågorna var lätta att förstå samt relevanta för studiens syfte. Därför utfördes ingen redigering av frågorna efter pilotstudien.

3.2. Intervjustudie

Vi har valt att genomföra en intervjustudie där alla deltagare i studien har intervjuats enskilt. Vi har valt att genomföra en vad Krag Jacobsen (1993) kallar kvalitativ intervju. Det betyder att vi har utformat en intervjuguide med ett antal frågor som vi ansåg centrala för studien och

som bör ställas till varje intervjuperson. Frågorna har varit öppna och därmed lett till olika följdfrågor till de olika intervjupersonerna p.g.a. att följdfrågorna har följt på intervjupersonens svar. Strukturen i våra intervjuer har därför varit semistrukturerad.

3.3. Tillvägagångssätt vid insamling av det empiriska materialet

Kontakt togs med en högstadieskola i Skåne som författarna till uppsatsen hade kontakt med sedan tidigare, vilket klassas som ett bekvämlighetsurval. Anledningen valet av den skolan var för att båda författarna vid olika tillfällen observerat att det vid simundervisningen alltid funnits ett antal elever som inte deltog. Efter att kontakt tagits med idrottsläraren på skolan och hans godkännande hade inhämtats lämnades missivbrev (bilaga 1) ut till eleverna och deras föräldrar med hjälp av läraren. Dessvärre inkom inte dessa missbrev igen och då togs ett beslut i samråd med läraren att fortsätta med studien i alla fall eftersom frågorna som skulle ställas inte var av etisk känslig karaktär. Istället blev eleverna som blev utvalda till studien muntligt informerade om de etiska riktlinjerna från Vetenskapsrådet (2002) samt att de då fick lov att tacka nej till studien.

De elever som deltog i studien valdes ut av idrottsläraren genom att han gick igenom sina närvaroanteckningar och valde de elever som hade minst 50 % frånvaro på simundervisningen, vilket betyder att de under året har missat minst två simlektioner eftersom skolan har fyra simlektioner per år. Intervjuerna utfördes i årskurs sju, åtta och nio och vi ville intervjua fyra elever per årskurs med så jämn spridning mellan könen som möjligt. Intervjuer genomfördes med tre flickor och en pojke i årskurs sju, tre flickor och en pojke i årskurs åtta samt tre pojkar i årskurs nio, vilket betyder sex flickor och fem pojkar totalt. Dock hade vi inte möjlighet att intervjua de eleverna med än mer frånvaro än 50 % från simundervisningen eftersom dessa elever varken var i skolan vid intervjutillfället eller deltog i idrottsundervisningen över huvudtaget. Intervju gjordes även med läraren då hans perspektiv på problemet är intressant i studiens sammanhang. Även två flickor i årskurs nio tillfrågades om de ville delta vilket de valde att inte göra även efter det att de fått läsa igenom frågorna på förhand. Intervjuerna utfördes i ett separat rum i anslutning till idrottshallen och alla intervjuerna spelades in med hjälp av en diktafon.

3.4. Tillvägagångssätt vi bearbetning av det empiriska materialet

Samtliga intervjuer har transkriberats och lästs igenom flertalet gånger av båda författarna. Därefter har analysen av resultatet gjorts genom att ordna de mönster som framkom av det transkriberade materialet i teman. Dessa teman är även rubrikerna i resultatdelen. De teman som har kunnats urskiljas har funnits representerade hos samtliga intervjuer. Studiens hypotes samt begreppet kontrollocus har använts som analysverktyg vid genomläsningen av transkriberingarna.

3.5. De forskningsetiska principerna

Samtliga deltagare i studien har blivit informerade om att vi följer de forskningsetiska principerna som Vetenskapsrådet sammanställde 2002, denna information har delgetts intervjupersonerna både via brev och muntligt vid intervjutillfället. Principerna som följt är: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet.

3.5.1. Informationskravet

Detta krav innebär att undersökningsdeltagare alltid har rätt till all den information kring studien som kan påverka deras beslut att delta samt vilka villkor som gäller för deltagandet. Dessutom skall undersökningsdeltagaren informeras om att deltagandet är frivilligt och att de kan dra sig ur medverkan när som under undersökningen. Intervjupersonerna i studien blev informerade om studiens syfte samt övrig relevant information. De intervjupersoner som ville läsa igenom frågorna innan de tackade ja till medverkan fick lov att göra detta. Intervjupersonerna var även informerade om att deltagandet var frivilligt.

3.5.2. Samtyckeskravet

Samtliga undersökningsdeltagare har rätt att själva bestämma om de vill delta i en studie eller inte samt att de har rätt att avbryta sitt deltagande när som under studiens gång. Därför skall forskare inhämta undersökningsdeltagarnas samtycke. Detta har gjorts i denna studie och de personer som valt att tacka nej har fått göra detta utan oro för konsekvenser. Även om en stor del av intervjupersonerna i denna studie är under 15 år har inte vårdnadshavares samtycke inhämtats. Missivbrev med information och möjlighet till samtycke eller avstånd till studien har skickats hem till vårdnadshavarna och eleverna. Då dessa brev inte har skickats tillbaka

till författarna och ämnet för studien inte var av etiskt känslig karaktär togs det ett beslut att starta intervjuerna med urvalet av intervjupersoner trots saknande av samtycke från vårdnadshavare.

3.5.3. Konfidentialitetskravet

Vid undersökningar gäller det att garantera undersökningsdeltagarna att deras personuppgifter kommer att hanteras och bevaras konfidentiellt och att deras medverkan i studien är anonym. Med detta menas det att det skall vara praktiskt omöjligt för utomstående personer att komma åt undersökningsdeltagarnas personuppgifter. Samtliga intervjupersoner i studien har blivit informerade om att deras medverkan är anonym, att det ej går att spåra vilka de är genom uppsatsen samt att det inspelade materialet kommer att raderas efter genomgången kurs.

3.5.4. Nyttjandekravet

Detta krav innebär att de material som samlats in under en undersökning inte får användas eller lånas ut för kommersiellt bruk samt att personuppgifter som är insamlade i samband med en undersökning inte får användas till beslut som direkt påverkar undersökningsdeltagaren utan dennes tillåtelse. Intervjupersonerna i studien blev informerade om att materialet enbart kommer att användas till denna uppsats

3.6. Reliabilitet och validitet

Trost (2005) menar att för att en hög reliabilitet ska råda måste situationen i alla avseenden vara standardiserad, vilket innebär att frågorna är utformad på samma sätt för alla intervjuade och att situationen är likadan för samtliga. Studiens intervjuguide var utformad för att varje intervju skulle ha samma struktur samt att varje intervju skulle kunna hålla sig inom ramen för studiens syfte och frågeställningar. Frågorna var utformade på så sätt att de svar och följdfrågor som skulle kunna följa skulle ha så stor möjlighet som möjligt att hålla sig inom ramen för studiens syfte. Med validitet menar Trost (2005) att frågorna ska mäta det de är avsedd att mäta, d.v.s. att de ska stämma överens med studiens syfte och frågeställningar. Studiens validitet anser författarna vara god då frågorna i intervjuguiden har skrivits utifrån och stämts av mot studiens syfte och frågeställningar. Det genomfördes även en pilotstudie för att öka möjligheterna till att frågorna i intervjuguiden skulle stämma överens med syftet

samt att eventuella otydligheter kring frågeställningarna då kunde ha klargjorts om deltagarna i studien hade signalerat om det behov.

4. Resultat

Resultatet av vår studie kommer att presenteras under tematiska rubriker, som även är de teman som framkommit under bearbetningen av intervjuerna. Samtliga namn som nämns i texten är fiktiva.

4.1. Skäl för att inte delta

Utav de elva elever som har intervjuats är det enbart två elever som inte tycker om att simma eller att bada. Eleverna tycker om att bada under sommaren, att vistas i vatten upplevs som lustfyllt. Ändå har samtliga elever varit borta från hälften av simlektionerna. Skälen har nästan alla gånger varit legitima. Skälen för att inte delta har varit: sjukdom och skador, läkarbesök, de har varit bort resta, de har varit på läkarbesök med familjemedlemmar, de har glömt kläderna hemma, de har en piercing som skall läka, de har haft menstruationen samt att ett fåtal även uppgett att de helt enkelt inte ville delta. Samtliga flickor har någon gång uppgett menstruation som orsak att inte delta. Läraren är medveten om att menstruationen kan hindra flickorna från att delta, han säger så här på frågan vilket skäl som är vanligast:

Ja det är menstruation, vi försöker ju lägga det så att det inte ska bli med fyra veckors perioder så att de ska kunna vara med den ena gången. Men det är nog det vanligaste, sen är det förkylning det andra kan man nog säga, att ha ont i halsen och att vara förkyld.

Detta visar även att läraren gör det som står i hans makt för att kunna möjliggöra att så många som möjligt kan delta under lektionerna. Det går även att se via citatet att han är medveten om de övriga skälen som eleverna har uppgett i studien.

Skälen som eleverna har uppgett i intervjuerna menar de har varit både de sanningsenliga och de skäl de har uppgett till läraren. De ger inga svepskäl. Även om läraren uppger att han inte alltid känner att eleverna är sanningsenliga när de uppger sina skäl. Han har därför nu återgått till att eleverna ska ha en påskriften lapp med sig hemifrån. Detta gör han för att han vill att föräldrarna skall vara medvetna om när deras barn inte är med på

idrottsundervisningen och varför de inte är det. Denna metod hjälper honom att ha en bättre kontakt med hemmet. Sammanfattningsvis är det kroppsliga hinder som hindrar eleverna från att delta under simlektioner och i ett fåtal fall är det även motivationen som hindrar deltagande samt att eleverna upplever sig sanningsenliga även om läraren upplever motsatsen.

4.2. Betygens roll

Av eleverna i årskurs åtta och nio var det sex av sju som visste att simning var ett obligatoriskt moment i ämnet idrott och hälsa. Samtliga av dessa elever får betyg vilket gör att icke deltagande i simundervisningen kan rendera negativa konsekvenser på betyget. Nästan alla eleverna som vi har intervjuat i årskurs åtta och nio har höga betyg. De ligger mellan D-B i årskurs åtta och mellan godkänt och mycket väl godkänt i årskurs nio, trots att de har varit frånvarande från ungefär hälften av simlektionerna. Med andra ord har de uppnått kunskapskraven för momentet simning.

Betygen spelar även en stor roll när det gäller deltagande i simundervisningen. Eleverna i årskurs åtta menar att en stor anledning till att de är med på simlektionerna när de fysiskt eller kroppsligt kan är för betygens skull. De väljer alltså inte att delta för att simlektionerna är lustfyllda utan för att de är tvungna p.g.a. betygens skull.

4.3. Trygghet

Samtliga flickor som har intervjuats förmedlar en känsla av att inte känna sig trygga i simhallen. Det är obehagligt att visa sig så pass avklädd inför pojkarna i klassen. De har dessutom väldigt svårt att sätta ord på den obehagskänsla de känner inför att vistas i simhallen tillsammans med klassen. De väljer att använda ord som lägger problemet hos de andra flickorna i klassen istället för hos dem själva, Anna i årskurs åtta säger så här på frågan om särundervisning hade varit ett bättre alternativ:

Jag hade tyckt att det var bättre, för, inte jag själv men många andra vet jag tycker att det är obehagligt att simma med killarna för just i denna åldern är det mycket att killarna håller på och liksom säger saker och det tar, man vill liksom inte bli utsatt för det för det är många som säger jag är förkyld för att dom inte vill simma

Anna säger inte rakt ut att hon tycker att det är obehagligt utan menar på att andra tjejer tycker det. Vad hon däremot medger är att särundervisning hade känts bättre för henne. Flickorna röstar starkt för särundervisning medan samtliga pojkar som har intervjuats menar att

särundervisning och samundervisning hade upplevts likadant för dem. Dock reflekterar två av pojkarna över att de tror att flickorna tycker att det är jobbigt och obehagligt med samundervisning. Johan i årskurs nio säger så här:

Alltså det är mycket tjejerna som inte gillar sina kroppar om man säger så. Det är många tjejer som inte vågar vara med på simningen. [...] Så det hade varit bättre för simningen för tjejer [att ha särundervisning] men för killar tror jag inte det gör någon skillnad, jag tror att lika många hade varit med där ändå.

Det är med andra ord närvaron av klassens pojkar som gör att flickorna känner sig osäkra och gör simlektionerna obehagliga för dem, det skapar en atmosfär av ångest runt hela momentet simning. Pojkarna däremot har inga problem med att vistas i badkläder i simhallen, de diskuterar inte heller sin kroppsuppfattning med varandra. Johan i årskurs nio säger så här:

Intervjuare: Så det är inget snack i ert omklädningsrum om att de här är jobbigt o jag vill inte visa mig?

Johan: Nä det är inget sånt, inte bland killarna i alla fall.

Alla eleverna känner sig trygga med läraren och har inga problem att uppge sina skäl till att inte delta under simlektionen oavsett vad deras skäl är. Flickorna har inga problem att meddela att de har sin menstruation och läraren ger inga kommentarer utan godtar skälet utan problem. Eleverna menar att de märker att deras lärare bryr sig om dem och vill att de ska klara av att nå kraven för simundervisningen och för betyget godkänt alternativt E. Läraren i sin tur gör det han kan för att skapa trygghet i situationen och är beredd på att kompromissa med vissa förhållningsregler för att skapa en tryggare atmosfär runt simundervisningen. Han har gett flickor tillåtelse att simma med t-shirt och shorts om de känner sig tryggare med det. Under hösten konfronterades han med att två muslimska flickor inte kunde delta på simundervisningen om de var tvungna att ha simkläder på sig. Detta dilemma löste han genom att ge flickorna tillåtelse att ha så pass mycket kläder på sig för att det skulle vara godkänt av deras religion eller föräldrar att delta i simundervisningen, vilket han har upplevt fungerat mycket bra då flickorna faktiskt deltog även om de hade heltäckande kläder på sig. Hur simhallen ser på detta vet han ej då ingen personal från simhallen har tagit kontakt med honom.

Precis som eleverna uppger upplevs läraren som väldigt mån om att eleverna ska nå upp till kunskapskraven för betyg E vilket kräver att de visar att de kan simma. Han säger så här:

Intervjuare: Ja. Så du är ändå mån om att dom [eleverna] ska uppnå E, eller godkänt?

Lärare: Ja, det är jag. Det är klart, jag försöker göra så mycket jag kan, prata med dom, jag kan säga i höstas var jag väl nere...fem elever ungefär som inte hade deltagit som fick visa att de var simkunniga.

Intervjuare: Och det funkade bra?

Lärare: Ja, det går ju. Dom får ta med sig en kompis, jag brukar säga till vill du ha med en kompis plocka vem du vill så kör vi ner. Det är ju när det passar dom och passar mig och simhallen sen får man ju kompromissa lite.

Läraren är alltså medveten om att en del av elever inte mår bra av att delta i simundervisningen men han vill fortfarande att de når kunskapskraven och är därför beredd att kompromissa för att de ska kunna göra det. Men det ska sägas att det är de exceptionella fallen som får ta till extratillfällena för att kunna visa sig simkunniga. Det är inte majoriteten av klassen som åker ner på extratillfällena för att kunna möta kunskapskraven.

5. Diskussion

Detta kapitel kommer att diskutera både resultaten med koppling till litteraturgenomgången samt att studiens metod. De etiska övervägandena i studien kommer även de att diskuteras och reflekteras kring.

5.1. Resultatdiskussion

Resultatdiskussionen kommer att presenteras med hjälp av samma rubriker som i resultatkapitlet. Eftersom studien enbart innehåller elva intervjuer från en skola går det naturligtvis inte att göra några generaliseringar som gäller över hela landet. Studiens resultat kan enbart gälla för skolan som undersökts men kan ändå väcka tankar och skapa diskussion kring ämnet simundervisning. Återigen inga slutsatser som görs i detta kapitel är generaliserbara eller allmängiltiga utan gäller enbart skolan som undersökts.

5.1.1. Skäl för att inte delta

Studien visade tydligt att de skäl som eleverna uppger till läraren är även de skäl som hindrar dem från att delta i simlektionen. Alla skälen var kroppsliga skäl förutom ett. De kroppsliga

var i form av sjukdom, skador, menstruation, olika läkarbesök och piercning och det skäl som inte gällde det kroppsliga gällde glömda kläder. Alla dessa skäl anser vi är legitima skäl eftersom detta är något som kan hända oss alla.

En slutsats som går att dra från intervjuerna är att eleverna som vi intervjuade inte tycker om att simma med skolklassen vilket vi även tror gör att de faller för sina ursäkter lite lättare än om de hade tyckt om simlektionerna. Om man inte tycker om en aktivitet är det lätt att känna efter en extra gång om man skulle vara sjuk och då välja att gå på den vaga känslan och välja att inte delta. Naturligtvis kan vi inte göra några generaliseringar här eftersom vi enbart intervjuat elva elever och detta är enbart vad vi tror är fallet vilket inte verkar allt för orimligt eftersom eleverna som vi har intervjuat varit frånvarande från ca 50 % av simundervisningen. En teori som definitivt borde undersökas vidare. Det skulle även vara intressant att undersöka hur elevernas situationsmotivation för aktiviteten simning ser ut. Enligt våra resultat kan vi se en trend av att situationsmotivationen skulle kunna vara låg hos eleverna eftersom de varit frånvarande så pass mycket. Men detta är svårt att avgöra utan att observera eleverna i simundervisningen och ställa fler frågor till dem.

5.1.2. Betygens roll

Vad som klart går att se i studien är att eleverna som vi har intervjuat är medvetna om att simundervisningen är en obligatorisk del av ämnet idrott och hälsa. Vad som även går att se är att eleverna bl.a. väljer att delta p.g.a. betygen. För att kunna bli godkänd eller uppnå E måste eleven visa att han kan simma 200 meter varav 50 meter på rygg, vilket betyder att eleven måste delta i simundervisningen någon gång. Att eleverna väljer att delta p.g.a. betygen tar bort det lustfyllda i aktiviteten och visar på att de drivs av yttre motivation. Det optimala i alla situationer är att eleven ska drivas av så stark inre motivation som möjligt, det gör aktiviteterna roligare och mer lustfyllda vilket skapar en mer positiv erfarenhet av aktiviteten. Detta blir dock något av ett dilemma då det krävs att aktiviteten är lustfylld för att inre motivation skall finnas. Frågan är om det är därför som eleverna har varit frånvarande från ca 50 % av simlektionerna, känslan av lust saknas.

Trots att eleverna har varit frånvarande från ca 50 % av simlektionerna har de alla bra betyg. Betygen ligger mellan godkänt till mycket väl godkänt hos årskurs nio och mellan D till B hos årskurs åtta. Slutsatsen som går att dra här är att läraren anser att eleverna har kunnat visa tillräckligt inom simundervisningen för att uppnå kunskapskravet och därmed får ett betyg. Elevernas frånvaro verkar därför inte ha påverkat deras betyg särskilt mycket i detta

fall, dock går det inte att avgöra fullt ut om eleverna fått lägre betyg p.g.a. deras frånvaro utan att ställa ytterligare frågor till läraren.

Kunskapskraven för simundervisningen har varit viktiga genom samtliga läroplaner från 1969 och har definitivt blivit viktigare med tiden. Kraven har blivit tydligare och fått mer fokus i kursplanen vilket följer den starka tradition av simkunskap som vi har i Sverige. Vi är ett rikt vattenland och började utbilda sjöofficerare i simning redan under 1760-talet (Alm, 2004). Det är dock konstigt att kunskapskraven ej stiger med åldern när de övriga kunskapskraven för ämnet idrott och hälsa gör det. Kunskapskraven för simundervisningen är de samma från årskurs sex till årskurs nio, att simma 200 meter varav 50 meter på rygg. Den stora frågan är om detta är rätt eller fel? Behöver vi inte kunna se en progression och kunna utmana eleverna? Förvisso kan vi göra detta genom vårt val av innehåll men behöver vi inte klara direktiv från skolverket för att kunna skapa en likvärdig utbildning genom hela landet?

5.1.3. Trygghet

Vad studien visar är att flickorna känner sig otrygga i simhallen p.g.a. att de känner sig avklädda inför pojkarna. Flickorna har dock svårt att sätta ord på känslan och väljer ord som gör att problemet läggs på de andra flickorna i klassen. Denna otrygghet är även något som två av pojkarna är medvetna om. Pojkarna menar för övrigt att de inte har några problem med att vistas i simhallen och de bryr sig inte om frågan om att vara avklädda på samma sätt som flickorna. Kan det vara så att flickorna har en låg bassjälvkänsla och ett lågt situationsbundet självförtroende vilket gör att de upplever situationen som jobbigare än pojkarna? Klomsten, Marsh och Skaalvik (2005) menar att traditionellt sätt har kvinnan sett på sin kropp som ett verktyg att behaga andra med. Är det så att trots att vi som samhälle tror att vi har kommit långt i jämställdhetsfrågan reproducerar vi samma könsroller som förr? Dohnt och Tiggerman (2006) kom fram till i sin studie att flickor så unga som fem till åtta år känner samma ängslan över sina kroppar som tonåringar. Är det genom socialisationen som de vuxna och samhället i stort är med och skapar denna otrygghetskänsla och ängslan? För det är via socialisationen som barnet växer in i den förväntade rollen som omvärlden och samhället har, vilket naturligtvis gäller den förväntade kvinnliga och manliga rollen. Dessa roller innefattar mer än enbart ett beteende och ett sätt att agera på, det gäller även utseendet. Via media, socialisationen och interaktion med människor kommer både flickor och pojkar i kontakt med västvärldens idealbild av kvinnan och mannen. Enligt Haregreaves och Tiggermann (2006) går flickorna ifrån idealbilden under puberteten medan pojkarna går emot den, d.v.s. att

flickorna går ifrån den slanka och smala kroppen mot mer kurvor medan pojkarna går ifrån den smala kroppen emot den mer muskulösa. Kan det vara detta som gör att pojkarna som vi intervjuat känner sig mindre osäkra i situationen som de ställs för i simhallen? Eller kan det vara så att pojkarna väljer att inte säga hur de verkligen känner eftersom det, enligt Haregreaves och Tiggermann (2006), verkar finnas ett socialt tabu för pojkar och män att diskutera sina kroppar? Enligt Johan i årskurs nio diskuterar inte pojkarna sina kroppar med varandra. Är pojkarna fast i en manlig roll där de inte kan diskutera dessa frågor medan flickorna är fast i en roll där de måste? Detta är en intressant infallsvinkel som skulle vara intressant att studera i framtiden.

Trygghet sträcker sig längre än att enbart vistas i simhallen i badkläder. Samtliga eleverna som vi har intervjuat känner sig trygga med läraren och uppger sina skäl för att inte delta utan någon tvekan, vilket blir extra tydligt då flickorna inte känner några tvivel när det kommer till att meddela att de inte kan delta p.g.a. menstruationen. Detta blir en viktig faktor i studiens resultat eftersom lärare enligt skollagen skall kunna erbjuda en trygg studiemiljö. För det gäller att kunna skapa trygghet för att kunna skapa bra förutsättningar för undervisningen vilket är något som behövs framför allt i simundervisningen, vilket går att se av studiens resultat. I kommentarmaterialet till Lgr 11s kursplan (2011. s. 8) i idrott och hälsa står det så här:

Ett syfte med undervisningen i idrott och hälsa är att den ska skapa förutsättningar för alla elever att under hela sin skoltid kontinuerligt delta i skolans fysiska aktiviteter. Det innebär att undervisningen utifrån ett inkluderande synsätt ska ta hänsyn till varje elevs förutsättningar vid val av aktiviteter och hur de genomförs.

Något som vi anser att läraren gör till viss del. Som det går att se från resultatet är han mån om att eleverna ska nå kunskapskraven och är därför villig att göra kompromisser för att kunna möjliggöra det, som t.ex. då han tillät de muslimska flickorna att simma med heltäckande klädsel. Dock är det en kompromiss som kan medföra problem. Läraren vet ännu inte om personalen i simhallen accepterar heltäckande klädsel i poolen för att inte nämna ev. problem som kan uppstå med flickornas föräldrar med tanke på islams anständighetsregler, regler som även innebär att flickor inte bör se halvnakna kroppar. Med andra ord blir kompromisser av det här slaget en balansgång. Det faktum att läraren behöver åka ner med ett litet antal elever som inte deltagit på någon simlektion under året är kanske ett problem som går att avhjälpa genom att ha särundervisning. Det går naturligtvis inte att veta säkert innan man har provat

särundervisning men det skulle kunna vara ett alternativ att prova för att se om det ökar flickornas deltagande. Huruvida det hade ökar pojkarnas deltagande går inte att reflektera kring utifrån studiens resultat. För att kunna skapa kontinuerligt deltagande och ha ett inkluderande synsätt måste vi kanske ändra vårt synsätt på sam- och särundervisning? För som det står i skolans uppdrag, ”skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet” (Lgr 11, 2011, s. 9) vilket föder frågan gör vi det om vi tvingar elever att delta i en könsblandad simundervisning trots att de mår dåligt av det?

5.2. Metoddiskussion

I detta kapitel diskuteras och reflekteras det kring studiens litteraturgenomgång, metod och etiska överväganden.

5.2.1. Litteraturgenomgången

Väldigt lite forskning har gjorts på simning och simundervisning i skolan. Därför var det svårt för oss att hitta forskning som vi har kunnat lita oss tillbaka på när vi började undersöka simundervisningen i ämnet idrott och hälsa. Det enda som kopplade idrottsundervisningen med simningen var en undersökning som Skolverket har gjort där det visade sig att många elever i årskurs fem inte kunde simma eller inte nådde upp till målet. Därav gjorde vi ett medvetet val att fokusera på andra ämnen i vår litteraturgenomgång som gick att koppla till sam- och särundervisning samt puberteten på olika sätt.

5.2.2. Intervjustudie och pilotundersökning

Intervjuer var det metodval som upplevdes bäst utifrån studiens syfte och de frågeställningar som ställdes eftersom vi ville komma åt elevernas upplevelser av simundervisningen inte deras uppfattning om den. En intervju öppnar upp för mer öppenhet och personliga svar än enkäter gör samt att intervjuer ger möjligheten till intressanta följdfrågor. Samtidigt är detta något som kan kritiserars i studien. Följdfrågor är frågor som uppstår i mötet mellan intervjuaren, undersökningsdeltagaren och intervjuguiden vilket betyder att det har ställs olika följdfrågor till olika undersökningsdeltagare. Även om vi i många fall har ställt samma eller liknade följdfrågor till de olika undersökningsdeltagarna kan variationen i följdfrågor vara en svaghet för studien, d.v.s. att studiens resultat kan vara svagare än om alla

undersökingsdeltagare fått samma följdfrågor. Dock anser vi att det är just detta som kan lyfta studien. Genom att ha möjligheten att följa undersökingsdeltagarnas tankar och utsagor kan vi få ett rikare material än om vi hade valt att utföra en enkätundersökning.

Vår pilotstudie visade att frågorna i intervjuguiden var lätta att förstå samt att den även visade att frågorna var relevanta. Det som går att kritisera i pilotstudien är att den skulle ha kunnat bestå av fler deltagare för att kunna få fler reflektioner och utlåtanden om intervjuguiden.

5.2.3. Insamlingen av materialet

Att vi gjorde ett bekvämlighetsurval anser vi har varit en styrka i denna uppsats. Eftersom vi vid tidigare tillfällen kunnat observera att problemet med elever som inte deltar på simundervisningen finns på skolan i fråga ger det studien mer relevans. Studien blir mer relevant eftersom det går att föra en verklighetstrogen diskussion kring problemet med både eleverna och läraren istället för att diskutera hypotetiska situationer.

En svaghet i studiens resultat är att vi inte hade möjlighet att intervjua de eleverna som hade mer frånvaro än 50 %, eftersom de inte befann sig i skolan vid intervjutillfället. De elever som intervjuades hade alla ca 50 % frånvaro från simundervisningen men trots detta hade de höga betyg, vilket betyder att de är starka elever, när det för studiens syfte hade kunnat vara mer intressant att intervjua de svaga eleverna. Två av flickorna som vi tillfrågade om de ville delta valde att inte delta vilket kan ses som en svaghet eftersom de hade mer frånvaro än de övriga undersökingsdeltagarna samt att den ena flickan var muslim. Det som hade varit intressant med flickan som var muslim var att få höra hennes synsätt på könsblandad simundervisning utifrån hennes religiösa övertygelser istället för att enbart läsa om det från litteraturen.

5.2.4. Etikdiskussion

Vi valde att skriva ett missivbrev som vi lämnade ut till eleverna med hjälp av läraren. Dessa missivbrev fick vi inte in igen, vilket hade varit optimalt. Vi valde ändå att fortsätta med studien efter samråd med både handledare och lärare eftersom studiens ämne inte var av etisk känslig karaktär. Dessutom ansåg vi att eftersom missivbreven lämnats ut så att vårdnadshavarna blivit informerade och de valt att inte protestera kunde vi anta att de accepterade deltagande i studien. Detta skulle kunna vara en svaghet i studien eftersom vi

ansåg att studiens ämne inte var av känslig karaktär men det betyder inte att intervjupersonerna inte tyckte det.

5.3. Betydelsen för yrkesrollen

Detta kapitel kommer att diskutera studiens resultatets betydelse för den framtida yrkesrollen.

I kommentarmaterialet till Lgr 11s kursplan (2011, s. 7) kan man läsa följande:

Forskning visar att det finns en liten grupp elever som helt väljer bort ämnet och att fler flickor än pojkar gör det valet. Men ämnet ska möta alla elever, inte bara de som redan tycker om och engagerar sig i tävlingsidrotten. Därför ska eleverna få *möta många olika slags aktiviteter*, så att de kan bli motiverade att utveckla sina förmågor till rörelse och stimuleras att hitta aktiviteter som de trivs med.

Om forskningen visar att flickor oftare väljer bort ämnet idrott och hälsa borde vi då inte ta flickornas signaler om att det är obehagligt och otryggt att vistas i simhallen i badkläder tillsammans med pojkarna på allvar? Vi måste erbjuda en trygg arbetsmiljö för eleverna (Skollagen, 2010, kap. 5, 3§) och vi måste samtidigt låta eleverna möta många olika slags aktiviteter. Resultatet av vår studie visar att särundervisning skulle kunna gynna flickorna. Detta betyder att vi i vår framtida lärarroll borde förespråka särundervisning när det gäller simningen. Detta kan skapa problem då det för tillfället är större efterfrågan på tider i simhallarna runt om i Sverige än vad som finns att tillgå. Det är i alla fall den allmänna uppfattningen som både vi och de idrottslärare som vi varit i kontakt med under våra VFU-perioder har. Vi ska dessutom som verksamma innan skolan ”visa respekt för den enskilde individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt” (Lgr 11, 2011, s. 12). Om vi väljer att inte arbeta för särundervisning i simningen när majoriteten av eleverna både vill och skulle må bättre av det följer vi då läroplanens riktlinje? Vi får aldrig glömma att det som står i läroplanen är tvingande direktiv från regeringen.

Eftersom simundervisningen genom direktiv från kursplanen genom de uppsatta kunskapskraven är obligatoriskt måste alla elever visa att det kan simma 200 meter varav 50 meter på rygg. Om vi som lärare strängt håller oss till kunskapskraven när vi gör vårt lektionsinnehållsval är risken stor anser vi att aktiviteten simning tappar sin lustbetonade kärna vilket kan resultera i att eleverna inte vill delta i undervisningen. Om vi dessutom skapar en otrygg miljö genom att förespråka samundervisning trots indikationer på att särundervisning skulle fungera bättre bryter vi mot de riktlinjer och de syften som ämnet

idrott och hälsa har. Vi vill kunna förespråka och förmedla den positiva erfarenhet som fysisk aktivitet kan vara.

Vi måste även i vår roll som idrottslärare förespråka och argumentera till varför ämnet idrott och hälsa skall finnas på schemat. En debatt som pågår för fullt och som sannerligen kommer att fortsätta i framtiden. Men hur kan vi argumentera för ett ämne som eleverna inte vill delta i, oavsett om det är ämnet idrott och hälsa eller momentet simning, p.g.a. de kanske känner sig otrygga med arbetsmiljön? Eleverna läser 17 ämnen i grundskolan och söker enbart in på 16 ämnen till gymnasieskolan, något som gör att de teoretiskt sett kan välja bort ämnet idrott och hälsa eller välja att få ett icke godkänt eller F i betyget p.g.a. att de har höga betyg i de övriga ämnena. Vad gör detta med ämnets status? Idrott och hälsa har redan en låg status i skolvärlden och den stora frågan är om antalet timmar som ämnet tilldelats kommer att sjunka i framtiden. Vi som framtida idrottslärare måste kunna argumentera för ämnets överlevnad i framtiden och det kan vi inte göra om vi inte kan erbjuda eleverna en trygg arbetsmiljö, något som studiens resultat visar att vi borde bli bättre på när det gäller simundervisningen.

6. Sammanfattning

Simning och simundervisning har en stark tradition i Sverige med simundervisning redan under 1760-talet. Det är inte bara av tradition simning finns med som ett obligatoriskt moment i skolan, säkerhetsaspekten finns också med bland anledningarna. Det är Svenska simsällskapets mål att ingen skall omkomma via drunkning. Skolverket har med tiden skärpt definitionen för vad skolan skall uppnå med simningen och i den nyaste kursplanen räknas nu simkunnighet som att eleverna i slutet av årskurs nio skall kunna simma 200 meter varav 50 meter på rygg. Att ämnet är obligatoriskt kan ställa till med problem, för det första har vi den rapporterade osäkerhets- och otrygghetskänslan i simhallen som flickorna i vår studie uttrycker och för det andra möts vi av olika religioner i dagens skola där bl.a. islam har anständighetsregler som kan skapa problem för flickornas deltagande i simundervisningen. Förutom detta har vi även genusfrågan och elevernas genomgång av puberteten att tänka på. Forskningen visar att så unga flickor som fem- till åttaåringar oroar sig över sin kropp och kroppsuppfattning och pojkarna kan inte enligt sociala regler diskutera sin kroppsuppfattning med varandra. Sätter vi eleverna i en prekär sitta när vi ber dem att ha könsblandad simundervisning? Det är inte bara kroppsliga förändringar som sker under puberteten.

Eleverna utvecklar och söker även sin identitet och formar sin självkänsla och sitt självförtroende och behöver därför en känsla av sammanhang (KASAM).

Studien genomfördes med hjälp av intervjuer av elva elever och en lärare på en högstadieskola i Skåne. Vi försökte få så jämn spridning mellan könen som möjligt vilket resulterade i att vi intervjuade sex flickor och fem pojkar och samtliga intervjupersoner hade ca 50 % frånvaro från simundervisningen. Intervjuerna spelades in med en diktafon och transkriberades. Dessa lästes sedan igenom flertalet gånger och resultatet från dem ordnades i de teman som lyste igenom transkriberingarna. Naturligtvis har Vetenskapsrådets forskningsetiska principer genomsyrat hela undersökningen.

Resultatet av studien visar att elevernas skäl för att inte delta är till största delen kroppsliga. Skäl som sjukdom, skador, menstruation och olika läkarbesök hör till de kroppsliga skälen medan skäl som bort rest, glömt kläder och hel enkelt saknad av motivation för att delta är de övriga. Dessa skäl uppger eleverna även för läraren, det finns inga svepskäl. Eleverna var välmedvetna om att ämnet är obligatoriskt vilket är det största skälet till att de väljer att delta i simundervisningen, d.v.s. att de deltar för betygens skull. Trots deras höga frånvaro från simundervisningen hade eleverna höga betyg, mellan godkänt och mycket väl godkänt samt mellan D och B, vilket visar att deras frånvaro inte har påverkat deras betyg i någon större utsträckning. Eleverna känner sig trygga med läraren och läraren är mån om att hjälpa eleverna nå kunskapskraven och är därför villig att göra diverse kompromisser för att lyckas med detta. Dock förmedlar flickorna i studien en känsla av osäkerhet och otrygghet inför situationen att vistas i simhallen i badkläder. De känner sig för avklädda inför pojkarna i klassen och skulle hellre se att de hade särundervisning när det kommer till momentet simning. Pojkarna däremot uttrycker ingen sådan känsla och uppger att de inte tror att särundervisning hade ökat pojkarnas deltagande i simundervisningen.

De slutsatser som vi kan dra av studien går ej att generalisera eller förklara som allmängiltiga då vi enbart undersökt problemet på en skola med elva elever. För att kunna dra allmängiltiga slutsatser bör fler och större studier göras på ämnet. Dock kan vi se ett mönster där flickorna skulle kunna må bättre av att ha särundervisning i momentet simning. Det skulle kunna skapa en större trygghet för dem när de vistas i simhallen vilket även skulle kunna ge dem en bättre känsla av sammanhang vilket gör att de bättre kan förstå meningen med momentet simning istället för att enbart uppleva ångest och osäkerhet kring det. För att svara på våra frågeställningar så kan vi se att elevernas skäl för att inte delta är både kroppsliga (sjukdom, skador och menstruation), av yttre omständigheter (bort rest och glömt kläder) samt av inre omständigheter (avsaknad av motivation). De skäl som eleverna uppger till läraren är

de sanningsenliga och egentliga skälen samt att det i dessa elevers fall verkar som att betygen inte har lidit av deras frånvaro från simundervisningen.

Avslutningsvis vill vi tillägga att fler studier bör göras i ämnet. Framför allt för att kunna skapa större kunskap kring huruvida sam- eller särundervisning är att föredra när det kommer till simundervisningen. Något som även hade varit intressant att undersöka är hur elevernas situationsmotivation, situationsbundna självförtroende och hur deras känsla av sammanhang ser ut när det kommer till momentet simning. En annan infallsvinkel som hade varit intressant att studera vidare är huruvida eleverna redan är fast i de manliga och kvinnliga rollerna och därför reproducerar både otrygghetskänslan hos flickorna och oviljan att diskutera sina kroppar hos pojkarna.

Referenslista

Artiklar:

- Andersson, L. A., (2012), *Idrott varje dag lyft för betygen*, (elektronisk), Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/sverige/idrott-varje-dag-lyft-for-betygen>, (2012-04-13)
- Dohnt, H. K., Tiggermann, M. (2006), *Body Image Concerns in Young Girls: The Role of Peers and Media Prior to Adolescence*, Journal of Youth and Adolescence, Vol. 35, No. 2
- Haregreaves, D. A., Tiggermann, M. (2006), *'Body Image Is for Girls' A Qualitative Study of Boys' Body Image*, Journal of Health Psychology, Vol. 11, No. 4
- Klomsten, A. T., Marsh, H. W., Skaalvik, E. M. (2005), *Adolescents' Perceptions of Masculine and Feminine Values in Sport and Physical Education: A Study of Gender Differences*, Sex Roles, Vol. 52, No. 9/10
- Ricciardelli, L. A., McCabe, M. P., Ridge, D., (2006), *The construction of the adolescent male body through sport*, Journal of health psychology, Vol. 11, No. 4
- Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (2002) pdf fil

Böcker:

- Alm, B. (2004). *Historiska simtag – Svensk simidrott under hundra år*, Svenska simförbundet, Stockholm
- Giddens, Anthony., (2003). *Sociologi*, Studentlitteratur, Lund

- Hassmén, P., Hassmén, N., Plate, J. (2003), *Idrottspsykologi*, Natur och Kultur, Stockholm
- Kihlberg, M. (1983). *Idrottshistoria – Hur olika sporter uppstod och utvecklades*, Zindermans förlag, Göteborg
- Kraepelien – Strid., E, (2007), ”*Simkunnighet är viktigt, eller... ?*”, I: Larsson, H., Meckbach, J., (red.) (2007) *Idrottsdidaktiska utmaningar*, Liber, Stockholm, s. 164-175
- Krag Jacobsen, J., (1993), *Intervju- konsten att lyssna och fråga*, Studentlitteratur, Lund
- Otterbeck, J., (2000), *Islam, muslimer och den svenska skolan*, Studentlitteratur, Lund
- Skolverket, (1994), *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*, Skolverket, Stockholm
- Skolverket, (2011), *Läroplan för grundskolan förskoleklassen och fritidshemmet 2011*, Skolverket, Stockholm
- Skolöverstyrelsen, (1969), *Läroplan för grundskolan Lgr 69, Allmän del 1*, Liber, Stockholm
- Trost, J., (2005). *Kvalitativa intervjuer*, Studentlitteratur, Lund
- Utbildningsdepartementet, (2010), *Skollag*, Regeringskansliet

Internet:

- Svenska Livräddningssällskapet, (2012), *Drunkningsolyckor 2011*, (elektronisk), Tillgänglig: <http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/dokument/2011/sammanstallning-drunkningar-2011.pdf>, (2012-05-09)
- Svenska Livräddningssällskapet, (2012), *Därför är vattenkunskap viktigt*, (elektronisk), Tillgänglig: <http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/vattenkunskap/darfor-ar-vattenkunskap-viktigt.aspx>, (2012-05-07)
- Svenska Livräddningssällskapet, (2012), *Lång erfarenhet av vattenkunskap*, (elektronisk), Tillgänglig: <http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/om-svenska-livraddningssallskapet/sls-historia/lang-erfarenhet-av-vattenkunskap.aspx>, (2012-05-09)

- Svenska Livräddningssällskapet, (2012), *Vattenkunskap*, (elektronisk), Tillgänglig: <http://www.Svenskalivraddningssallskapet.se/vattenkunskap.aspx>, (2012-05-07)
- Skolverket, (2004), *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vattnet*, (elektronisk), Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1461>, (2012-05-07)
- Skolverket, (2006), *Skärpta krav för skolans simundervisning*, (elektronisk), Tillgänglig: http://www.skolverket.se/2.3894/publicerat/arkiv_pressmeddelanden/2.5453/skarpta-krav-for-skolornas-simundervisning-1.48481, (2012-05-07)
- Skolverket, (2010), *Nästan 8000 femteklassare kan inte simma*, (elektronisk), Tillgänglig: http://www.skolverket.se/2.3894/publicerat/arkiv_pressmeddelanden/2010/nastan-8000-femteklassare-kan-inte-simma-1.120321, (2012-05-09)
- Skolverket, (2010), *Uppföljning av simkunnighet i årskurs 5*, (elektronisk), Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/statistik-och-analys/2.1860/2.1861/uppfoljning-av-simkunnighet-i-arskurs-5-1.121338>, (2012-05-07)

Bilaga 1

Missivbrev

Högskolan Kristianstad

Hej!

Vi är två studenter från lärarutbildningen vid Högskolan Kristianstad. Vi arbetar nu med vårt examensarbete som ska undersöka problemet med låg närvaro under simundervisningen. Syftet med vår studie är att undersöka varför elever inte är med på simundervisningen i skolan och våra frågeställningar är: vilka underliggande skäl finns det för eleven att inte delta i simundervisningen samt vilka skäl uppger eleven för läraren varför denne inte kan delta i simundervisningen?

Samtliga elever i högstadiet på skolan tillfrågas om medverkan i studien men enbart ett fåtal elever kommer att väljas för själva studien för att kunna begränsa mängden material som behöver efterbehandlas. Metoden som vi kommer att använda oss av är intervjuer.

Intervjuerna kommer att spelas in på en diktafon för att sedan transkriberas (skrivas av). Det material vi samlar in kommer behandlas konfidentiellt och enskilda elever samt skola kommer inte att kunna spåras. Insamlad data kommer enbart att användas i denna studie och raderas efter vårt examinationstillfälle. Eleverna kan bestämma själva om de vill medverka eller inte när de blir tillfrågade om att ställa upp på själva intervjun, det finns inget tvång. Vi kommer att förklara varför vi gör denna studie samt hur materialet kommer att behandlas för eleverna innan de medverkar.

Vi vänder oss till er föräldrar/vårdnadshavare för att be om ert godkännande för ert barns medverkan i vår studie.

Har ni frågor är ni välkomna att kontakta oss:

Helena Simonsson 0704-908934, helena.simonsson0001@stud.hkr.se

Elin Pettersson 0768-835970, elin.pettersson0016@stud.hkr.se

Sätt kryss för det alternativ ni väljer och lämna denna del senast

Torsdagen den 29 mars 2012

Jag godkänner medverkan i intervjustudie

Jag godkänner inte medverkan i intervjustudie

Elevens namn: _____

Målsmans underskrift: _____

Tack på förhand!

Bilaga 2

Intervjuguide elever

1. Tycker du om att simma?
2. Tycker du om att bada i simhallen eller att åka till stranden?
3. Kan du tänka dig att gå och simma på fritiden?
4. Utövar du annan idrott på fritiden? Hur mycket i så fall?
5. Vet du att simningen/livräddningen är ett obligatoriskt moment i ämnet idrott och hälsa?
6. Förstår du varför simningen/livräddningen är ett obligatoriskt moment?
7. Hur många gånger har du inte varit med på simundervisningen?
8. Vilka skäl ger du till din lärare när du inte deltar i simundervisningen?
9. Vilket är ditt egentliga skäl för att inte delta?
10. När du deltar i simundervisningen varför gör du detta?
11. Möjliggör läraren dig att delta i simundervisningen om du har etiska eller religiösa skäl för att inte delta i gruppundervisningen?
12. Vilka konsekvenser ger din lärare dig när du inte deltar (för att du skolkar)?
13. Hur väljer din lärare att lägga upp simundervisningen?
14. Vilket betyg har du i idrott och hälsa?
15. Om du inte uppnår betyget G/E i idrott och hälsa p.g.a. att du inte deltar i simundervisningen, vad gör din lärare då?

Intervjuguide- lärare

1. Hur väljer du att lägga upp simundervisningen?
2. Har du förklarat för eleverna att momentet simning är obligatoriskt?
3. Vilket är det vanligaste skälet enligt dig som eleverna uppger för att inte vara med på simundervisningen?
4. Upplever du någon skillnad i elevantalet mellan simundervisning och vanlig idrottsundervisning?
5. Hur möjliggör du som läraren för elever med etniska eller religiösa skäl för att inte delta att uppnå betygskriteriet simning?
6. Vilka konsekvenser existerar för de elever som inte deltar i simundervisningen p.g.a. att de skolkar?
7. Hur på verkar ett icke deltagande betygen i IDHÄ?

